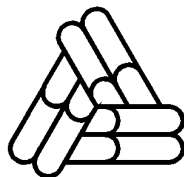

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

**VEREJNÁ KNIŽNICA MIKULÁŠA KOVÁČA
BANSKÁ BYSTRICA**

**ŠTATISTICKÝ PREHĽAD
O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH
BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO
ZA ROK 2017**

Edícia: Dokumentácia

ŠTATISTICKÝ PREHLAD O ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO ZA ROK 2017

ÚVOD

Postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie a poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti upravuje zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach.

V zmysle tohto zákona je verejnou knižnicou aj obecná a regionálna knižnica.

Verejná knižnica Mikuláša Kováča Banská Bystrica (ďalej VKMK) podľa § 9, ods. 5 tohto zákona a čl. 2, ods. 2 Zriaďovacej listiny VKMK z 1.4.2002 vydanaj Banskobystrickým samosprávnym krajom, plní funkciu regionálnej knižnice v územnom obvode okresov Banská Bystrica a Brezno.

VKMK ako regionálna knižnica tak v zmysle zákona najmä :

- utvára a sprístupňuje **regionálne** bibliografické a faktografické **databázy** vrátane úplných textov **regionálnych** dokumentov,
- odborne **spracúva** a sprístupňuje súbežnú **regionálnu bibliografiu** a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne,
- môže plniť funkciu **komunitného centra**,
- je pracoviskom pre digitalizáciu **regionálnych** knižničných dokumentov,
- **zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc**,
- **zhromažďuje a spracováva štatistické ukazovatele** za verejné knižnice regiónu samosprávneho kraja,
- **poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, mestským knižniciam, školským knižniciam, špeciálnym knižniciam a ich zriaďovateľom** alebo zakladateľom v regióne a **upozorňuje ich na nedostatky** v poskytovaní knižnično-informačných služieb,
- sa zúčastňuje na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc,
- je pracoviskom medziknižničnej výpožičnej služby.

Obecná knižnica podľa tohto zákona najmä:

- **dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje univerzálny knižničný fond**, vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,

- poskytuje **knižnično-informačné služby** používateľom,
- organizuje a **uskutočňuje komunitné, kultúrno-spoločenské a vzdelávacie aktivity**,
- môže plniť funkciu **školskej knižnice** v rozsahu a za podmienok určených zriaďovateľom knižnice,
- plní ďalšie úlohy súvisiace s činnosťou knižnice.

O plnení týchto náročných úloh knižníc v zložitých ekonomických podmienkach v roku 2017 hovorí nasledovný rozbor činnosti. Vychádzal z prehľadov o činnosti knižnice za rok 2017.

1. Počet obcí spolu:	72	
z toho okres B. Bystrica	42	
okres Brezno	30	
2. Počet obyvateľov:		
a) okres Banská Bystrica		110 944
z toho okresné sídlo		78 562
b) okres Brezno		62 040
z toho okresné sídlo		21 081
c) spolu		172 984
3. Počet verejných knižníc spolu:	55	
<u>okres B. Bystrica</u>	29	
z toho: s profes. knihovníkmi	1	
s neprofes. knihovníkmi	27	
regionálna knižnica	1	
<u>okres Brezno</u>	26	
z toho: s profes. knihovníkmi	2	
s neprofes. knihovníkmi	23	
mestská knižnica	1	
4. Koľko knižníc bolo zrušených:	1	(Moštenica)
5. Koľko knižníc nefungovalo:	9	
z toho v okrese B. Bystrica:	5	(Dolná Mičiná, Hronsek, Môlča, Kordíky, Králiky)
v okrese Brezno:	4	(Dolná Lehota, Lom nad Rimavicou, Pohronská Polhora, Šumiac)
6. Koľko knižníc obnovilo činnosť:	0	
7. Koľko knižníc bolo odprofesionalizovaných:	0	
8. Koľko knižníc bolo profesionalizovaných:	0	
9. Koľko knižníc nedostalo žiadne finančné prostriedky na nákup literatúry:	16	
z toho fungujúcich:	7	

okres B. Bystrica spolu: **9**
4 fungujúce (D. Harmanec, Medzibrod, Povrazník,
Tajov)
5 nefungujúcich

okres Brezno spolu: **7**
3 fungujúce (Hronec, Ráztoka, Telgárt)
4 nefungujúce

10. Priestorové zmeny: 1 (Brusno)

11. Rekonštrukcia priestorov knižnice: 3 (Brusno, Lučatín, Malachov) –
výmena okien, podlahy, osvetlenia,
nábytku, vymaľovanie priestorov...

12. Pre koľko knižníc sa realizuje centrálny nákup: 4

z toho: z okresu B. Bystrica 1 (Lučatín)
z okresu Brezno 3 (Bystrá, Jasenie, Predajná)

13. Zmena knihovníka: 3

okres B. Bystrica: 2 (Povrazník, Selce)
okres Brezno: 1 (Jasenie)

14. Automatizácia:

- **KIS MaSK spolu 10 knižníc** (Brusno, Slov. Ľupča, Čierny Balog, Heľpa, Jasenie, Michalová, Nemecká, Podbrezová (+ časti: Lopej, Štiavnička), Podkonice, Valaská)
- **ProfLib – Štart 1 knižnica** (Selce)
- **LIBRIS 1 knižnica** (OčK Badín)
- **CLAVIUS 1 knižnica** (MsK Brezno od r. 2012)

15. Zrušenie automatizácie knižnice: 0

16. Schválené granty, dotácie: 5 (akvizícia knižníc – 4, odborná činnosť - 1)

okres B. Bystrica: 1 (Hrochot')
okres Brezno: 4 (Braváčovo, Heľpa, Michalová, Podbrezová)

KNIŽNIČNÉ FONDY

	Okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	2016	2017	2016	2017
Stav k 31.12.	217 724	214 021	198 534	188 257
počet zv. na 1 obyv. (celý okres)	2,0	1,9	3,2	3,0
počet zv. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	2,1	2,1	3,5	3,4
počet zv. na 1 použ.	28,0	32,4	78,5	78,0
obrat KF	0,86	0,83	0,49	0,52
Prírastok spolu	4 836	4 580	3 827	3 594
z toho: kúpa	2 818	2 792	1 248	1 571
	58,3 %	61 %	32,6 %	43,7 %
dar	2 018	1 788	2 537	2 023

V okrese B. Bystrica v dvoch knižniciach bol KF bez zmeny, väčšina zaznamenala nárast, v **5 knižniciach** bol zaznamenaný úbytok. V **2 knižniciach KF klesol**, najviac úbytkov zaznamenali Podkonice z dôvodu vyradovania opotrebovaných kníh a duplikátov (- 4 203), ďalej knižnica v Brusne (- 1 501) a vo VKMK (- 1 159).

Najväčší prírastok zaznamenali knižnice: VKMK (+ 2 635 z toho 1 625 kúpou, 991 darom a 19 náhradou za stratený dokument), Slovenská Ľupča (+ 370 z toho 355 kúpou a 15 darom) a Hiadeľ (+ 259 z toho 55 kúpou a 204 darom).

V roku 2017 sa KF stagnujúcich knižníc do sumára nezapočítavajú!

V roku 2017 bolo registrovaných 5 stagnujúcich knižníc (Dolná Mičiná, Hronsek, Môlča, Kordíky, Králiky). Svoju činnosť **zrušila 1 knižnica** (Moštenica).

V tabuľke je uvedený aj výpočet - Počet zv. na 1. obyvateľa (len fungujúce kniž. v okrese). Výpočet sa robí: počet zväzkov stav k 31.12. vydeliť počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 821 obyv., a v okrese Brezno 54 855 obyv.).

V okrese Brezno v troch knižniciach bol KF bez zmeny, väčšina zaznamenala nárast, v **6 knižniciach** bol zaznamenaný úbytok. V **4 knižniciach KF klesol**, najviac úbytkov zaznamenali knižnice vo Valaskej (-2 615) a v Jasení (- 437), v oboch knižniciach sa uskutočnila dôkladná aktualizácia. Najväčší prírastok zaznamenali knižnice v Michalovej (+ 859 z toho 407 kúpou a 452 darom), v Brezne (+ 719 z toho 213 kúpou, 506 darom) a vo Valaskej (+ 714 z toho 78 kúpou a 636 darom).

V roku 2017 boli registrované 4 stagnujúce knižnice (Dolná Lehota, Lom nad Rimavicou, Pohronská Polhora a Šumiac).

Z tabuľky vyplýva, že v okrese Banská Bystrica tvoril nákup KF 61,0 % z celkového prírastku (+ 2,7 % oproti r. 2016) a v okrese Brezno 43,7 % (+ 11,1 % oproti r. 2016), v obidvoch okresoch sa podiel nákupu zvýšil.

V roku 2017 nedostalo na nákup KF žiadne finančné prostriedky 7 fungujúcich knižníc, čo je taký istý počet ako v roku 2016.

Z okrese Banská Bystrica sú to 4 neprofesionalizované knižnice – Dolný Harmanec, Medzibrod, Povrazník, Tajov.

V okrese Brezno sú to 3 neprofesionalizované knižnice – Hronec, Ráztoka, Telgárt.

STAV KNIŽNÍČNÉHO FONDU V OKRESE BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2016	KF rok 2017	porov	počet titulov period.	počet zv. na 1 ob.	obrat KF
PROF.KN							
B.Bystrica	78 562	109 578	111 054	+1476	93	1,4	1,3
Sl. Ľupča	3 246	12 132	12 502	+ 370	17	3,9	1,1
NEPROF. KNIŽN.							
Badín	2 002	3 350	3 389	+ 39	2	1,7	0,1
Brusno	2 151	9 344	7 899	-1 445	0	3,7	0,1
Čerín	446	3 266	3 309	+ 43	0	7,4	0,3
D.Harm.	248	1 901	1 904	+ 3	0	7,7	0,0
Dúbravica	421	1 836	1 838	+ 2	0	4,4	0,0
Hiadeľ	517	2 480	2 716*	+ 236	0	5,3	0,5
H.Pršany	391	3 043	3 049	+ 6	0	7,8	0,0
Hrochoť	1 487	2 758	2 894	+ 136	0	1,9	0,1
Ľubietová	1 222	6 590	6 622	+ 32	0	5,4	0,1
Lučatín	657	2 378	2 415	+ 37	0	3,7	0,3
Malachov	1 090	2 308	2 437	+ 129	1	2,2	0,6
Medzibr.	1 386	8 317	8 317	=	3	6,0	0,0
Nemce	1 155	2 825	2 884	+ 59	0	2,5	0,2
Podkonice	890	8 994	4 879	-4115	0	5,5	0,1
Poniky	1 570	6 090	6 259	+ 169	0	4,0	0,2
Povrazník	140	2 732	2 815	+ 83	1	20,1	0,0
Riečka	803	2 655	2 689	+ 34	0	3,3	0,1
Selce	2 160	8 325	8 453	+ 128	1	3,9	0,3
St. Hory	552	4 699	4 756	+ 57	0	8,6	0,1
Strelníky	766	4 154	4 278	+ 124	0	5,6	0,2
Tajov	639	2 725	2 725	=	0	4,3	0,1
Vlkanová	1 320	3 872	3 938	+ 66	0	3,0	0,2

* KF sedí s prírastkovým zoznamom (stav zistený po revízií)

STAV KNIŽNIČNÉHO FONDU V OKRESE BREZNO

Knižnica	Počet obyv.	KF rok 2016	KF rok 2017	porov	počet titulov period.	počet zv. na 1 ob.	obrat KF
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	21 081	62 443	63 120	+ 677	38	3,0	1,1
Č.Balog	5 162	9 561	9 753	+ 192	3	1,9	0,5
Valaská	3 738	19 955	17 340	- 2615	7	4,6	0,3
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>							
Bacúch	954	4 946	5 006	+ 60	1	5,2	0,3
Beňuš	1 157	4 844	4 745	- 99	0	4,1	0,2
Braväcovo	685	3 180	3 301	+ 121	2	4,8	0,5
Bystrá	191	1 538	1 549	+ 11	0	8,1	0,1
Drábsko	204	462	472	+ 10	0	2,3	0,0
Heľpa	2 627	6 929	7 100	+ 171	0	2,7	0,4
H.Lehota	602	5 601	5 742	+ 141	5	9,5	0,1
Hronec	1 210	5 004	5 004	=	0	4,1	0,0
Jasenie	1 172	5 132	4 695*	- 437	0	4,0	0,1
Michalová	1 350	6 032	6 788	+ 756	0	5,0	0,3
Mýto p/Ď.	509	4 761	4 791	+ 30	1	9,4	0,3
Nemecká	1 800	4 488	4 404*	- 84	0	2,4	0,2
Podbrez. (zlúčené)	3 875	12 101	12 216	+ 115	0	3,2	0,1
Pohorelá	2 219	6 766	6 783	+ 17	0	3,1	0,2
Polomka	2 980	9 430	9 447	+ 17	1	3,2	0,0
Predajná	1 328	4 015	4 114	+ 99	0	3,1	0,3
Ráztoka	290	1 042	1 042	=	0	3,6	0,0
Sihla	187	1 645	1 646	+ 1	1	8,8	0,1
Telgárt	1 534	9 199	9 199	=	0	6,0	0,3

* KF sedí s prírastkovým zoznamom (stav zistený po revízii)

VÝPOŽIČKY

Okres Banská Bystrica:

	2016	2017	porov.
Spolu	219 258	208 184	- 11 074
výp. na 1 obyv. (celý okres)	2,0	1,9	- 0,1
výp. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	2,1	2,0	- 0,1
výp. na 1 použ.	28,1	31,5	+ 3,4
VKMK	192 139	179 484	- 12 655
Prof. kniž.	14 114	14 173	+ 59
Neprof. kniž.	13 005	14 527	+ 1 522

Okres Brezno:

	2016	2017	porov.
Spolu	107 863	107 539	- 324
výp. na 1 obyv. (celý okres)	1,7	1,7	=
výp. na 1 obyv. (len fungujúce kniž. v okrese)	1,9	2,0	+ 0,1
výp. na 1 použ.	42,6	44,5	+ 1,9
MsK	75 204	76 405	+ 1 201
Prof. kniž.	10 765	10 938	+ 173
Neprof. kniž.	21 894	20 196	- 1 698

V okresoch Banská Bystrica a Brezno celkový počet výpožičiek **klesol**. V okrese B. Bystrica počet výpožičiek **klesol** oproti roku 2016 o 5,1 %, v okrese Brezno **klesol mierne** oproti roku 2016 o 0,3 %. Z celkového počtu **22 neprofesionalizovaných fungujúcich knižníc** v okrese B. Bystrica klesol počet výpožičiek v 8 neprof. knižniciach, čo je menej ako polovica (36 %). Najväčší pokles výpožičiek bol zaznamenaný v prof. knižnici VKMK (- 12 655), a v neprof. knižniciach v Ľubietovej (- 86) a v Starých Horách (- 80).

V okrese Brezno **klesol** počet výpožičiek, najviac v neprofesionalizovaných knižniciach. Najväčší pokles výpožičiek bol zaznamenaný v neprof. knižniciach v Telgárte (- 1 215) a v Hornej Lehote (- 566). Z celkového počtu **19 neprof. fungujúcich knižníc** v okrese Brezno klesol počet výpožičiek v 13 neprof. knižniciach, čo je viac ako polovica (68 %).

V tabuľke je uvedený aj **výpočet – výpožičky na 1. obyvateľa (len fungujúce kniž. v okrese)**. Výpočet sa robil: počet výpožičiek spolu vydelený

počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 821 obyv., a v okrese Brezno 54 855 obyv.).

Okrem 9 stagnujúcich knižníc je 7 knižníc (čo je o 3 menej ako v r. 2016), ktoré vykazujú menej ako 100 výpožičiek, čo sa hodnotí sa ako **veľmi slabá činnosť** (D. Harmanec, Dúbravica, H. Pršany, Povrazník, Drábsko, Hronec, Ráztoka). Do 200 výpožičiek má ďalších 5 knižníc (Hrochoť, Medzibrod, Riečka, Tajov, Sihla), niektoré z nich nemajú ani pravidelný výpožičný čas, fungujú len podľa potreby.

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	r. 2016	r. 2017	porov.	počet výp.na 1 ob.		na 1 čít 2017
				2016	2017	
<u>PROF.KN</u>						
B.Bystrica	192 139	179 484	- 12 655	2,4	2,3	32,4
Sl.Lupča	14 114	14 173	+ 59	4,4	4,4	61,4
<u>NEPROF. KNIŽN.</u>						
Badín	327	339	+ 12	0,2	0,2	9,4
Brusno	876	978	+ 102	0,4	0,5	16,0
Čerín	867	861	- 6	1,9	1,9	19,1
D.Harm.	0	0	=	0,0	0,0	0,0
Dúbravica	47	57	+ 10	0,1	0,1	4,4
Hiadel'	1 388	1 444	+ 56	2,7	2,8	68,8
H.Pršany	26	8	- 18	0,1	0,0	2,7
Hrochoť	10	158	+ 148	0,0	0,1	22,6
Lubietová	686	600	- 86	0,6	0,5	13,6
Lučatín	669	692	+ 23	1,0	1,1	18,7
Malachov	1 288	1 500	+ 212	1,2	1,4	16,3
Medzibr.	144	144	=	0,1	0,1	10,3
Nemce	584	574	- 10	0,5	0,5	17,9
Podkonice	369	632	+ 263	0,4	0,7	15,8
Poniky	1 554	1 492	- 62	1,0	1,0	20,4
Povrazník	50	85	+ 35	0,4	0,6	8,5
Riečka	101	176	+ 75	0,1	0,2	5,5
Selce	1 396	2 303	+ 907	0,6	1,1	19,0
St. Hory	785	705	- 80	1,4	1,3	15,3
Strelníky	704	694	- 10	0,9	0,9	9,9
Tajov	154	165	+ 11	0,2	0,3	18,3
Vlkanová	960	920	- 40	0,7	0,7	30,7

STAV VÝPOŽIČIEK – OKRES BREZNO

Knížnica	r. 2016	r. 2017	porov.	počet výp.na 1 ob		na 1 čit 2017
				2016	2017	
<u>PROF.KN</u>						
Brezno	75 204	76 405	+ 1 201	3,6	3,6	81,5
Č.Balog	4 345	4 558	+ 213	0,8	0,9	10,1
Valaská	6 420	6 380	- 40	1,7	1,7	44,9
<u>NEPROF.</u>						
<u>KNIŽN.</u>						
Bacúch	1 179	1 278	+ 99	1,2	1,3	22,0
Beňuš	928	750	- 178	0,8	0,6	22,7
Braväcovo	1 875	1 820	- 55	2,7	2,7	22,8
Bystrá	239	228	- 11	1,2	1,2	28,5
Drábsko	7	12	+ 5	0,0	0,1	3,0
Heľpa	2 510	2 485	- 25	1,0	0,9	19,3
H.Lehota	1 438	872	- 566	2,4	1,4	22,4
Hronec	257	60	- 197	0,2	0,0	8,6
Jasenie	294	522	+ 228	0,2	0,4	26,1
Michalová	1 864	2 355	+ 491	1,4	1,7	28,0
Mýto p/Ď.	1 551	1 667	+ 116	3,0	3,3	39,7
Nemecká	724	794	+ 70	0,4	0,4	15,3
Podbrez. (zlúčené)	1 757	1 493	- 264	0,5	0,4	14,6
Pohorelá	1 639	1 598	- 41	0,7	0,7	34,7
Polomka	439	417	- 22	0,1	0,1	11,3
Predajná	1 075	1 032	- 43	0,8	0,8	21,5
Ráztoka	88	51	- 37	0,3	0,2	12,8
Sihla	166	152	- 14	0,9	0,8	7,6
Telgárt	3 825	2 610	- 1 215	2,5	1,7	38,4

POUŽÍVATELIA

Okres Banská Bystrica:

	rok 2016	rok 2017	porov.
Celkom	7 789	6 604	- 1 185
z toho deti do 15 r.	3 592	3 054	- 538
- % z celk. počtu použ.	46,1	46,2	+ 0,1
% použ. z počtu obyv. (celý okres)	7,0	6,0	- 1,0
% použ. z počtu obyv. (len funguj. knižn. v okrese)	7,5	6,4	- 1,1
počet návštevníkov	70 550	73 444	+ 2 894
VKMK	6 749	5 537	- 1 212
z toho deti	3 268	2 677	- 591
- % z celk. počtu použ.	48,4	48,3	-0,1
Prof. knižnice	236	231	- 5
z toho deti	86	84	- 2
- % z celk. počtu použ.	36,4	36,4	=
Neprof. knižnice	804	836	+ 32
z toho deti	238	293	+ 55
- % z celk. počtu použ.	29,6	35,0	+ 5,4

Okres Brezno:

	rok 2016	rok 2017	porov.
Celkom	2 530	2 414	- 116
z toho pre deti do 15 r.	708	659	- 49
- % z celk. počtu použ.	28,0	27,3	- 0,7
% použ. z počtu obyv. (celý okres)	4,1	3,9	- 0,2
% použ. z počtu obyv. (len funguj. knižn. v okrese)	4,5	4,4	- 0,1
počet návštevníkov	36 407	35 335	- 1 072
Msk	1 048	938	- 110
z toho deti	264	218	- 46
- % z celk. počtu použ.	25,2	23,2	- 2,0
Prof. knižnice	566	595	+ 29
z toho deti	107	140	+ 33
- % z celk. počtu použ.	18,9	23,5	+ 4,6
Neprof. knižnice	916	881	- 35
z toho deti	337	301	- 36
- % z celk. počtu použ.	36,8	34,2	- 2,6

V okrese Banská Bystrica je pokles používateľov oproti roku 2016 – o 15,2 %. Z celkového počtu 24 uvedených knižníc až v 10 knižniciach bol zaznamenaný pokles používateľov (41,7 %), najviac vo VKMK (- 1 212) a v knižnici v Strelníkoch (- 26). Nárast bol v 9 knižniciach, najviac v Selciach (+ 74) a v Brusne a Podkoniciach (+ 15).

V okrese Brezno je pokles o 4,6 %. Z celkového počtu 22 uvedených knižníc v 11 klesol počet používateľov (50 %), najviac v Brezne (- 110), v Pohorelej (- 21). Nárast bol v 7 knižniciach, najviac v Čiernom Balogu (+ 24) a v Michalovej (+ 20).

V tabuľke je uvedený aj výpočet – % použ. z počtu obyv. (len fungujúce kniž. v okrese). Výpočet sa robil: používatelia celkom vydelený počtom obyvateľov obcí kde knižnice fungujú (v okrese Banská Bystrica je to 103 821 obyv., a v okrese Brezno 54 855 obyv.).

V okrese B. Bystrica oproti roku 2016 narástol počet návštevníkov o 4,1 % a na jedného používateľa pripadlo 11 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice každých cca. 5 týždňov.

V okrese Brezno oproti roku 2016 klesol počet návštevníkov až o 2,9 %. Na jedného používateľa pripadlo 15 návštev ročne, čo je v prepočte návšteva knižnice každých cca. 3,5 týždňa.

KULTÚRNO – VÝCHOVNÉ PODUJATIA

	2016	2017	porov.	z toho inf. vých.
Okres Banská Bystrica				
Spolu	603	625	+ 22	46
VKMK	574	585	+ 11	20
Prof. knižnice	5	3	- 2	1
Neprof. knižnice	24	37	+ 13	25
Okres Brezno				
Spolu	178	182	+ 4	49
MsK	86	93	+ 7	10
Prof. knižnice	39	40	+ 1	15
Neprof. knižnice	53	49	- 4	24

Celkový počet zorganizovaných podujatí v okrese B. Bystrica **oproti r. 2016 narástol o 22 podujatí**, najmä zásluhou neprof. knižníc (+ 13 podujatí).

V neprofesionalizovaných knižniciach počet podujatí oproti roku 2016 **narástol** (+ 13), podujatia uskutočnilo 12 knižníc , čo je o 1 knižnicu viac ako v roku 2016 a sú to tieto knižnice: Badín, Čerín, D. Harmanec, Lučatín, Malachov, Medzibrod, Nemce, Podkonice, Poniky, Selce, Staré Hory, Strelníky. Je to 55 % z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, kt. je dokopy 22 (v roku 2016 to bolo 48 %). Najviac podujatí uskutočnili knižnice v Selciach (16 podujatí) a v Ponikách (4 podujatia).

V okrese Brezno **celkovo počet podujatí mierne narástol oproti roku 2016 o 4 podujatia**, najmä zásluhou mestskej knižnice v Brezne (+ 7 podujatí).

V neprofesionalizovaných knižniciach celkový počet podujatí **mierne klesol** o 4 podujatia. Podujatia uskutočnilo 11 knižníc (čo je o 1 knižnicu menej ako v roku 2016) a sú to tieto knižnice: Bacúch, Braväcovo, Heľpa, Horná Lehota, Michalová, Mýto pod Ďumbierom, Pohorelá, Polomka, Predajná, Ráztocka, Telgárt. Spolu je to 58 % z celkového počtu fungujúcich neprofesionalizovaných knižníc, kt. je dokopy 19 (v roku 2016 pri počte 21 neprof. knižníc to bolo 57 %). Najviac podujatí uskutočnili knižnice v Heľpe (15 podujatí) a v Braväcove (10 podujatí).

Úväzky:

V okrese Banská Bystrica poklesol úväzok v 2 knižniciach.

Nárast bol v počte prevádzkových hodín vo VKMK, kde sa počet hodín zvýšil zo 43 na 46. Úväzky sa nemenili.

Pokles bol v dvoch knižniciach – v Povrazníku, kde klesol úväzok z 0,03 na 0,01 a v Tajove (úväzok klesol z 0,04 na 0,03).

V okrese Brezno nedošlo k žiadnej zmene, ani v prevádzkových hodinách, ani v úväzkoch.

POUŽÍVATELIA – KVČ – ÚVÄZKY – OKRES BANSKÁ BYSTRICA

Knižnica	2016	2017	por.	% čit. z obyv		KVČ	úv.
				2016	2017		
<u>PROF.KN</u>							
B.Bystrica	6 749	5 537	- 1 212	8,6	7,0	585	20,75
Sl.Lupča	236	231	- 5	7,3	7,1	3	0,53
<u>NEPROF.</u>							
<u>KNIŽN.</u>							
Badín	38	36	- 2	1,9	1,8	2	0,27
Brusno	46	61	+ 15	2,1	2,8	0	0,35
Čerín	49	45	- 4	11,0	10,1	1	0,05
D.Harm.	0	0	=	0,0	0,0	3	0,05
Dúbravica	13	13	=	3,1	3,1	0	0,05
Hiadel'	32	21	- 11	6,2	4,1	0	0,04
H.Pršany	2	3	+ 1	0,5	0,8	0	0,03
Hrochoť	6	7	+ 1	0,4	0,5	0	0,05
Lubietová	41	44	+ 3	3,4	3,6	0	0,10
Lučatín	36	37	+ 1	5,5	5,6	1	0,05
Malachov	92	92	=	8,4	8,4	2	0,05
Medzibr.	18	14	- 4	1,3	1,0	1	0,03
Nemce	32	32	=	2,7	2,8	1	0,05
Podkonice	25	40	+ 15	2,8	4,5	2	0,08
Poniky	74	73	- 1	4,7	4,6	4	0,08
Povrazník	8	10	+ 2	5,9	7,1	0	0,01
Riečka	55	32	- 23	6,9	4,0	0	0,03
Selce	47	121	+ 74	2,2	5,6	16	0,19
St. Hory	46	46	=	8,2	8,3	2	0,05
Strelníky	96	70	- 26	12,3	9,1	2	0,05
Tajov	7	9	+ 2	1,1	1,4	0	0,03
Vlkanová	33	30	- 3	2,5	2,3	0	0,05

POUŽÍVATELIA – KVČ – ÚVÄZKY – OKRES BREZNO

Knižnica	2016	2017	porov	% čit. z obyv		KVČ	úv.
				2016	2017		
<u>PROF.KN</u>							
Brezno	1 048	938	- 110	4,9	4,4	93	4,0
Č.Balog	429	453	+ 24	8,3	8,8	17	0,80
Valaská	137	142	+ 5	3,6	3,8	23	0,53
<u>NEPROF.</u>							
<u>KNIŽN.</u>							
Bacúch	58	58	=	6,1	6,1	2	0,08
Beňuš	40	33	- 7	3,5	2,9	0	0,08
Braväcovo	84	80	- 4	12,3	11,7	10	0,05
Bystrá	8	8	=	4,1	4,2	0	0,03
Drábsko	2	4	+ 2	1,0	2,0	0	0,03
Heľpa	126	129	+ 3	4,8	4,9	15	0,11
H. Lehota	48	39	- 9	7,9	6,5	6	0,13
Hronec	7	7	=	0,6	0,6	0	0,11
Jasenie	13	20	+ 7	1,1	1,7	0	0,05
Michalová	64	84	+ 20	4,7	6,2	2	0,32
Mýto p/Ď.	43	42	- 1	8,3	8,3	2	0,11
Nemecká	62	52	- 10	3,4	2,9	0	0,05
Podbrez. (zlúčené)	102	102	=	2,6	2,6	0	0,24
Pohorelá	67	46	- 21	3,0	2,1	5	0,11
Polomka	39	37	- 2	1,3	1,2	2	0,29
Predajná	50	48	- 2	3,8	3,6	2	0,08
Ráztoka	10	4	- 6	3,5	1,4	1	0,03
Sihla	21	20	- 1	11,2	10,7	0	0,03
Telgárt	59	68	+ 9	3,8	4,4	2	0,27

Na výpočet pracovného úväzku sme použili vzorec: počet hodín odpracovaných v knižnici týždenne sme vydělili číslom 37,5 (resp. č. 40 podľa ustanoveného týždenného času).

Napr.: 1 hod. týždenne = 0,03 úväzku, 2 hod. týždenne = 0,05 úväzku,
 3 hod. týždenne = 0,08 úväzku, 4 hod. týždenne = 0,11 úväzku,
 5 hod. týždenne = 0,13 úväzku, 6 hod. týždenne = 0,16 úväzku,
 10 hod. týždenne = 0,27 úväzku, 30 hod. týždenne = 0,8 úväzku...

PROSTRIEDKY NA NÁKUP KF

	rok 2016	rok 2017	porov.
Okres Banská Bystrica:	€	€	€
Celkom	27 508	27 693	+ 185
VKMK	18 189	17 606	- 583
Prof. knižnice	2 982	4 236	+ 1 254
Neprof. knižnice	6 337	5 851	- 486
Okres Brezno:			
Celkom	11 349	12 781	+ 1 432
Msk	1 365	2 025	+ 660
Prof. knižnice	2 653	2 834	+ 181
Neprof. knižnice	7 331	7 922	+ 591

V okrese **Banská Bystrica** celkovo finančné prostriedky na nákup KF **narástli** (klesli vo VKMK a v neprof. knižniciach), v okrese **Brezno** finančné prostriedky na nákup KF **narástli** vo všetkých knižniciach (najviac v mestskej knižnici v Brezne).

V okrese **Banská Bystrica** finančné prostriedky narástli a to najviac v obecnej knižnici v Slovenskej Ľupči, pokles bol zaznamenaný v 12 neprofesionalizovaných knižniciach (čo je 55 % z celkového počtu 22 neprof. knižníc), najviac v Hrochoti (- 265 €).

Finančné prostriedky nedostali len 4 fungujúce knižnice (Dolný Harmanec, Medzibrod, Povrazník, Tajov).

V okrese **Brezno** celkovo pridelené finančné prostriedky výrazne **narástli** a to najmä zásluhou mestskej knižnice v Brezne.

Finančné prostriedky na nákup KF narástli aj v neprofesional. knižniciach, najviac v Michalovej (+ 1 245 €) a v Heľpe (+ 387 €). Klesli v 12 neprofesionalizovaných knižniciach (čo je 63 % z celkového počtu 19 neprof. knižníc), najviac v Nemeckej (- 288 €) a v Sihle (- 286 €). Finančné prostriedky nedostali 3 fungujúce knižnice (Hronec, Ráztoka, Telgárt).

Úroveň dopĺňovania knižničného fondu v roku 2017 oproti roku 2016 sa výrazne zlepšila a zvýšila (najmä v okrese Brezno), no napriek tomu je stále veľmi nízka a nedostatočná, čo bude zrejmé najmä v porovnaní so štandardami a európskymi kritériami.

Najnižšia čiastka na nákup KF v neprofesionalizovaných knižniciach obidvoch okresov bola 16 Eur (Horné Pršany), najvyššia 1 644 Eur (Michalová).

Počet fungujúcich knižníc, ktoré **nenakupovali nové knihy** od roku 1991 je nasledovný:

rok 1991 – 22 knižníc (fungujúcich)	rok 2005 – 9 knižníc
rok 1992 – 10 knižníc	rok 2006 – 9 knižníc
rok 1993 – 10 knižníc	rok 2007 – 9 knižníc
rok 1994 – 2 knižnice	rok 2008 – 6 knižníc
rok 1995 – 6 knižníc	rok 2009 – 9 knižníc
rok 1996 – 8 knižníc	rok 2010 – 14 knižníc
rok 1997 – 4 knižnice	rok 2011 – 12 knižníc
rok 1998 – 8 knižníc	rok 2012 – 11 knižníc
rok 1999 – 11 knižníc	rok 2013 – 9 knižníc
rok 2000 – 9 knižníc	rok 2014 – 11 knižníc
rok 2001 – 12 knižníc	rok 2015 – 9 knižníc
rok 2002 – 7 knižníc	rok 2016 – 7 knižníc
rok 2003 – 12 knižníc	rok 2017 – 7 knižníc
rok 2004 – 15 knižníc	

Dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu pre obecné knižnice uzavreli 4 obecné úrady. Pridelené finančné prostriedky sa pohybovali v rozpätí od 100 do 300 Eur.

Okres B. B.: Lučatín – spolu 1

Okres Brezno: Bystrá, Predajná, Jasenie – spolu 3

rok	počet knižníc	výška príspevku	priemer na 1 kniž.
1991	13	35 000	2 692
1992	17	50 000	2 941
1993	21	65 000	3 095
1994	23	80 000	3 478
1995	27	123 000	4 555
1996	28	150 000	5 357
1997	29	178 000	6 138
1998	29	185 000	6 380
1999	23	147 000	6 430
2000	24	146 500	6 100
2001	22	150 500	6 840
2002	24	187 500	7 812
2003	24	190 000	7 916
2004	21	184 000	8 762

2005	18	186 000	10 333
2006	19	178 500	9 394
2007	18	168 900	9 383
2008	18	197 000 Sk/ 6 539 €	10 945 Sk/ 363 €
2009	16	5 300	331
2010	13	3 054	235
2011	14	3 160	225
2012	10	1 885	188
2013	7	1 450	207
2014	7	1 450	207
2015	8	1 700	213
2016	6	1 450	242
2017	4	900	225

Od roku 2009 počet knižníc, ktoré uzatvárajú dohodu o zabezpečení dopĺňania knižničného fondu klesá. Obce si zabezpečujú výber nových kníh najmä prostredníctvom internetovej ponuky.

Na nákup KF boli **v okrese B. Bystrica zabezpečené finančné prostriedky vo výške 0,25 € na 1 obyvateľa**, čo sa rovná sume ako v roku 2016.

V okrese Brezno pripadlo na nákup KF 0,21 € na 1 obyvateľa, čo je o 0,03 € viac ako v roku 2016.

Podľa medzinárodných odporúčaní má byť výška príspevku na nákup knižničného fondu 1,16 Eur na 1 obyvateľa.

Podľa platných štandardov pre verejné knižnice schválených MK SR má byť ročný prírastok 0,05 knihy na 1 obyvateľa (5 kn.j. na 100 obyv.) pri priemernej cene 7,5 až 8 € za knihu. Prepočet pre jednotlivé obce je v ďalších tabuľkách.

V roku 2017 bolo zakúpených v obidvoch okresoch spolu 4 363 kníh, čo je o 297 kníh viac ako v r. 2016.

V nákupe KF sú na tom stále najlepšie: profesionalizovaná knižnica v Slovenskej Ľupči (355 kníh), Čierny Balog (177 kníh), ako aj mestská knižnica v Brezne (213 kníh), z neprofesionalizovaných knižníc sú to: **Michalová** (407 kníh), Heľpa (171 kníh) a Hrochoť (132 kníh).

ŠTANDARDY VEREJNÝCH KNIŽNÍC V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

„Zákony o knižniciach (Zákon č. 126/2015 Z.z. o knižniciach) ani iné právne predpisy (Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015-2020) neurčujú kvantitatívne ani kvalitatívne parametre - štandardy, definujúce podmienky, ktoré majú mať verejné knižnice pre to, aby mohli plniť svoje úlohy na optimálnej úrovni a rovnako kritériá optimálnej úrovne výkonov pre jednotlivé typy knižníc. Preto Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v nadväznosti na Zákon č.183/2000 o knižniciach v znení neskorších predpisov a v súlade so Stratégiou rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 - 2013 vydalo **Metodický pokyn Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK – 1669/2010-10/7472 z 1. júna 2010 k určeniu štandardov pre verejné knižnice**, t. j. účinnosť nadobudol 1. júna 2010.“¹

Metodický pokyn MK SR slúži na zabezpečenie podmienok kvalitného poskytovania knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc: samosprávnymi krajmi, mestami a obcami, alebo inými právnickými osobami.

Cieľom štandardov je optimalizovať podmienky pre kvalitné poskytovanie knižničných a informačných služieb verejnými knižnicami a optimálne využívanie verejných zdrojov, poskytovaných zriaďovateľmi verejných knižníc na zabezpečovanie slobodného prístupu k informáciám a informačným zdrojom.

Význam merania a hodnotenia výkonov knižníc je sformulovaný aj v Smernici IFLA.

V nasledujúcich tabuľkách je **porovnanie výkonov knižníc so štandardmi** tak, ako sú určené v Metodickom pokyne. Vybrali sme 5 parametrov (spolu ich je 10).

1. parameter: počet prírastkov knižničných jednotiek nadobudnutých kúpou za jeden kalendárny rok

Výpočet:

- *počet prírastkov knižničných jednotiek nadobudnutých kúpou za jeden kalendárny rok = počet obyvateľov krát 0,05, napr.:
Čerín 454 ob. x 0,05 = 22,70 (zaokrúhlene 23), t.j. knižnica by mala kúpou získať 23 kn. j. (odporúčanie porovnáваме so skutočnosťou)*

2. parameter: priemerná suma na 1 knižničnú jednotku v €

Výpočet:

- *priemerná suma na 1 knižničnú jednotku v € = odporúčaný počet knižničných jednotiek z 1. parametra krát odporúčaná suma na 1 kn. j., t.j. 23 x 7,5 = 173 € - odporúčaná suma na nákup KF (porovnáваме so skutočnosťou)*

¹ In: http://www.kskls.sk/domain/b5/files/obecne_kniznice/metodicke_odporucania_pre_budovanie_msk.pdf

3. parameter: priemerný počet výpožičiek na 1 obyvateľa (v ďalších troch nasledujúcich parametroch sa uvádza porovnanie so základnou a vyššou úrovňou)

4. parameter: percento používateľov z počtu obyvateľov

5. parameter: obrat knižničných fondov

Výpočet:

➤ obrat knižničných fondov = počet výpožičiek (bez výpožičiek periodík) deliť počtom kniž. jednotiek

	1. Prírastok kníh kúpou		2. Priemerná suma / 1 kn.j.		3. Počet výp. na obyv.	4. % čit. z obyv.	5. Obrat KF
1 – 500 obyvateľov	0,05 kn.j. na 1 obyv.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1 v.ú. 2	z.ú. 7 v.ú. 9	z.ú. 0,3 v.ú. 0,5
	odpor.	skut.	odpor.	skut.	skut.	skut.	skut.
Čerín	22	43	165	339	1,9	10,1	0,26
D. Harmanec	12	0	90	0	0	0	0
Dúbravica	21	2	158	20	0,14	3,1	0,03
Horné Pršany	20	6	150	16	0,02	0,8	0,0
Povrazník	7	0	53	0	0,6	7,1	0,03
Bystrá	10	11	75	99	1,2	4,2	0,15
Drábsko	10	10	75	55	0,06	2,0	0,03
Ráztoka	15	0	113	0	0,2	1,4	0,05
Sihla	9	1	68	46	0,8	10,7	0,08
501 – 1 000	0,05 kn.j. na 1 obyv.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1 v.ú. 2	z.ú. 7 v.ú. 9	z.ú. 0,3 v.ú. 0,5
	odpor.	skut.	odpor.	skut.	skut.	skut.	skut.
Hiadeľ	26	55	195	100	2,8	4,1	0,53
Lučatín	33	35	248	299	1,1	5,6	0,3
Podkonice	45	34	338	120	0,7	4,5	0,13
Riečka	40	8	300	62	0,2	4,0	0,07
Staré Hory	28	36	210	367	1,3	8,3	0,15
Strelníky	38	19	285	165	0,91	9,1	0,16
Tajov	32	0	240	0	0,26	1,4	0,06
Bacúch	48	60	360	604	1,3	6,1	0,26
Braväcovo	34	120	255	1 085	2,7	11,7	0,53
Horná Lehota	30	68	225	343	1,4	6,5	0,12
Mýto p./Ďumb.	25	65	188	673	3,3	8,3	0,32
1 001 – 2 000	0,05 kn.j. na ob.		7,5 € na 1 kn. j.		z.ú. 1 v.ú. 2	z.ú. 7 v.ú. 9	z.ú. 0,5 v.ú. 1,5
	odpor.	skut.	odpor.	skut.	skut.	skut.	skut.
Hrochoť	74	132	555	1 000	0,11	0,5	0,05

Ľubietová	61	32	458	199	0,5	3,6	0,09
Malachov	55	22	413	226	1,4	8,4	0,6
Medzibrod	69	0	518	0	0,10	1,0	0,02
Nemce	58	51	435	504	0,5	2,8	0,2
Poniky	79	130	593	322	1,0	4,6	0,23
Vlkanová	66	66	495	789	0,7	2,3	0,23
Beňuš	58	21	435	26	0,65	2,9	0,16
Hronec	61	0	458	0	0,05	0,6	0,01
Jasenie	59	24	443	250	0,45	1,7	0,11
Michalová	68	407	510	1 644	1,7	6,2	0,32
Nemecká	90	19	675	210	0,4	2,9	0,18
Predajná	66	26	495	281	0,8	3,6	0,25
Telgárt	77	0	578	0	1,7	4,4	0,3
2 001 – 3 000	0,05 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 2	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>Skut.</i>	<i>Odpor.</i>	<i>Skut.</i>	v.ú. 4	v.ú. 10	v.ú. 1,5
Badín	100	39	800	418	0,17	1,8	0,1
Brusno	108	56	864	522	0,5	2,8	0,12
Selce	108	46	864	383	1,1	5,6	0,3
Heľpa	131	171	1 048	1 387	0,9	4,9	0,35
Pohorelá	111	7	888	36	0,7	2,1	0,24
Polomka	149	17	1 192	297	0,14	1,2	0,04
3 001 – 5 000	0,06 kn.j.na ob.		8 € na 1 kn. j.		z.ú. 3	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 5	v.ú. 12	v.ú. 1,5
Slov. Ľupča	195	355	1 560	4 236	4,4	7,1	1,1
Podbrezová	233	76	1 864	886	0,4	2,6	0,12
Valaská	224	78	1 792	1 000	1,7	3,8	0,33
5 001- 10 000	0,05 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 8	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 6	v.ú. 12	v.ú. 1,5
Čierny Balog	258	177	2 322	1 834	0,9	8,8	0,5
20 001- 40 000	0,10 kn.j.na ob.		9 € na 1 kn. j.		z.ú. 4	z.ú. 10	z.ú. 1
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 6	v.ú. 15	v.ú. 1,5
Brezno	2 108	213	18 972	2 025	3,6	4,4	1,1
60 001- 100 000	0,13 kn.j.na ob.		10 € na 1 kn. j.		z.ú. 5	z.ú. 13	z.ú. 1,5
	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	<i>odpor.</i>	<i>skut.</i>	v.ú. 8	v.ú. 18	v.ú. 2
B. Bystrica	10 213	1 625	102 130	17 606	2,3	7,0	1,35

Vysvetlivky:

z. ú. = základná úroveň

v. ú. = vyššia úroveň

červená farba textu – v nesúlade so štandardami (nesplnený parameter)

Zhrnutie:

Z uvedených tabuliek je aj na základe farebného rozlíšenia na prvý pohľad jasné, že drvivá väčšina ukazovateľov je v nesúlade so stanovenými štandardami.

Ani jeden z uvedených 5 parametrov neplní dovedna 22 knižníc, čo je o 5 menej ako v roku 2016:

D. Harmanec, Dúbravica, Horné Pršany, Ráztoka, Podkonice, Riečka, Tajov, Beňuš, Hronec, Jasenie, Nemecká, Predajná, Selce, Podbrezová a bývalé profesionalizované knižnice Badín, Brusno, Ľubietová, Medzibrod, Pohorelá, Polomka, profesionalizovaná knižnica Valaská, a VKMK BB

4 parametre neplní 8 knižníc:

Povrazník, Drábsko, Sihla, Strelníky, Nemce, Telgárt, profesionalizovaná knižnica Čierny Balog a Mestská knižnica Brezno

3 parametre neplnia 4 knižnice:

Hrochoť, Poniky, Vlkanová, Heľpa

2 parametre neplní 6 knižníc:

Bystrá, Hiadeľ, Bacúch, Horná Lehota, Malachov, Michalová

1 parameter neplnia 4 knižnice:

Čerín, Lučatín, Staré Hory, a profesionalizovaná knižnica Slovenská Ľupča

Všetkých 5 uvedených parametrov plnia v roku 2017 len 2 knižnice a tie môžeme považovať (vo svojich kategóriách) za najlepšie v regióne:

Mýto p/Ďumbierom (dlhodobo), Braväcovo

POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV S MEDZINÁRODNÝMI ODPORÚČANIAMÍ

Od roku 2002 prinášame porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami, ktoré vypracovala špecializovaná skupina odborníkov pracujúcich v rámci odboru IFLA (Medzinárodná federácia knižníckych spolkov a inštitúcií) „Verejné knižnice.“

- ⇒ Podľa týchto odporúčaní je minimálna **veľkosť aktuálneho fondu všeobecne 2 zväzky na obyvateľa** (v najmenších knižniciach 3 zväzky). **Toto je jediné odporúčanie, ktoré plnia takmer všetky knižnice okrem VKMK a knižníc v Čiernom Balogu, Hrochoti, Drábsku a Badíne. Problémom však je, že knižničný fond je pomerne dosť zastaraný.**
- ⇒ Vo všetkých knižniciach sú teda fondy väčšie ako odporúčania IFLA, ale **prírastky sú podstatne nižšie**. Prírastok knižničného fondu má **byť v sídlach do 25 000 obyvateľov 0,25 knihy na 1 obyvateľa ročne**, t.j. na každých 1000 obyvateľov 250 kníh ročne a toto **kritérium dosiahli len tri knižnice – v Hiadli (+ 259 ks – z toho 204 ks dary), v Povrazníku (+ 83 ks – z toho 83 ks dary) a v Michalovej (+859 ks – z toho 452 ks dary).**
- ⇒ Každoročná miera aktualizácie (nákup nových kníh a vyradovanie zastaraných, opotrebovaných,...) je základom obmeny KF. Podľa európskych kritérií by **sa mal knižničný fond vo verejných knižniciach obmeniť za 20 rokov**. **O túto obmenu sa snažia knižnice v obciach: Brusno, Podkonice, Beňuš, Michalová, Nemecká a Valaská.**
- ⇒ V odporúčaní sa hovorí aj o ponuke novín a časopisov - všeobecne sa odporúča **10 titulov periodík na 1 000 obyvateľov** (t.j. v prepočte na 200 obyvateľov 2 tituly, 300 obyvateľov 3 tituly,...). V knižniciach nášho regiónu je okrem VKMK a MsK iba 14 knižníc, ktoré odoberajú periodiká a kritérium plnia len dve knižnice (Sihla – odoberá 1 časopis na 187 obyv. a Povrazník – odoberá 1 časopis na 140 obyv.), najviac z obecných knižníc odoberá Slovenská Ľupča - 17 titulov periodík.
- ⇒ Ďalšie odporúčanie hovorí o pracovníkoch knižnice, kde sa odporúča **1 kvalifikovaný knihovník na plný úväzok na 2 000 obyvateľov**, V našom regióne je okrem Banskej Bystrice a Brezna 10 obcí, ktoré majú viac ako 2 000 obyvateľov - Čierny Balog, Valaská, Slovenská Ľupča, Heľpa, Podbrezová, Pohorelá, Polomka, Badín, Brusno, Selce, **profesionalizované sú len prvé tri z nich, aj to ani jedna nie je na celý úväzok**. Podrobnejší rozbor týchto troch kritérií a ich stav sa celé roky nemení, je v predchádzajúcich ročníkoch štatistických prehľadov, ktoré sú uverejnené na webovej stránke knižnice www.vkmk.sk

Porovnanie s medzinárodnými odporúčaniami uvádzame pre informáciu, a uvedenie si, že sú ešte vyššie ako platne schválené štandardy MK SR, s napĺňaním ktorých aj tak majú zriaďovatelia a verejné knižnice problémy.

ZÁVER

Okres Banská Bystrica

Oproti roku 2016:

- objem finančných prostriedkov na dopĺňovanie KF zaznamenal celkovo mierny nárast (hlavne v profesionalizovanej knižnici), vo VKMK a v neprofesionalizovaných knižniciach naopak pokles
- **centrálny nákup sa realizoval pre 1 knižnicu, čo je o 1 menej ako v roku 2016**
- **počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF stúpol o 1 (4 knižnice)**
- počet stagnujúcich knižníc zostal rovnaký - spolu stagnovalo 5 knižníc
- **svoju činnosť zrušila 1 knižnica**
- zmena knihovníka bola v dvoch knižniciach, čo je tak isto ako v roku 2016
- **celkový počet výpožičiek klesol (najviac vo VKMK) okrem profesionalizovanej a neprofesionalizovaných knižníc**
- **celkový počet používateľov klesol (najviac vo VKMK) okrem neprofesionalizovaných knižníc**
- celkový počet kultúrno-výchovných podujatí narástol
- v rámci elektronizácie knižníc bol zakúpený program KIS MASK pre 1 knižnicu
- bol schválený grant 1 knižnici (akvizícia knižníc)

Z uvedeného rozboru vyplýva, že **činnosť knižníc sa oproti roku 2016 nezmenila (v hlavných ukazovateľoch) – naďalej sa vykazuje celkovo pokles v počte výpožičiek (okrem profesionalizovanej a neprofesionalizovaných knižníc) a v počte používateľov (okrem neprofesionalizovaných knižníc) v okrese Banská Bystrica.**

Okres Brezno:

Oproti roku 2016:

- objem finančných prostriedkov na nákup KF zaznamenal nárast vo všetkých knižniciach (najviac v MsK Brezno)
- **centrálny nákup sa realizoval pre 3 knižnice, čo je o 1 menej ako v roku 2016**
- počet fungujúcich knižníc, ktoré nedostali žiadne finančné prostriedky na nákup KF klesol o 1 (3 knižnice)
- **počet stagnujúcich knižníc sa zvýšil o 2 – spolu stagnovali 4 knižnice (pribudli: Lom nad Rimavicou, Šumiac)**
- zmena knihovníka bola v jednej knižnici, čo je o 1 menej ako v roku 2016
- **celkový počet výpožičiek klesol (najviac v neprofesionalizovaných knižniciach) okrem Msk Brezno a profesionalizovaných knižníc**

- celkový počet používateľov klesol (najviac v Msk Brezno) okrem profesionalizovaných knižniciach
- celkový počet kultúrno-výchovných podujatí narástol
- v rámci elektronizácie knižníc bol obnovený program KIS MASK pre 1 knižnicu
- boli schválené granty 4 knižniciam (akvizícia knižníc, odborná činnosť)

Aj v tomto okrese sa **činnosť knižníc proti roku 2016 nezmenila** – pokles sa vykazoval v hlavných ukazovateľoch – v celkovom počte výpožičiek (okrem Msk Brezno a profesionalizovaných knižníc), v celkovom počte používateľov (okrem profesionalizovaných knižníc). No na druhej strane sa viac knižníc zapojilo do grantového systému.

Vymenované problémy poukazujú na to, že v 21. storočí, ktoré charakterizuje prudký rozvoj techniky, **mnohé knižnice zápasia so základnými predpokladmi dobrého fungovania** a situácia ani nemá pozitívny trend.

„V minulosti bola najmä sieť tzv. verejných ľudových knižníc budovaná veľkoryso a s ohľadom na meniace sa priority podpory územných samospráv sa radikálne zmenil aj objem finančných prostriedkov, ktoré knižnice na svoju činnosť získavajú od svojich zriaďovateľov – napríklad v oblasti aktívnej akvizície knižničných jednotiek, sa objem finančných prostriedkov, ktoré použili knižnice na obnovu a rozvoj svojich knižničných fondov znížil. Táto skutočnosť má priamy vplyv na kvalitu knižnično-informačných služieb, čiastočne vysvetľuje pokles počtu výpožičiek a s ním súvisiaci pokles počtu aktívnych používateľov.“²

Poznámka: Údaje na prepočty štandardov boli zobrať z Prehľadov o činnosti knižnice za rok 2017 a zo stránky: <http://datacube.statistics.sk/>, stav obyvateľstva v jednotlivých obciach/mestách bol zisťovaný zo 4Q (stav k 31.12.2017).

² In: <http://itlib.cvtisr.sk/buxus/docs/05%20strategia%20rozvoja.pdf> (27-06-2016)

MDT: 027.52

NÁZOV: Štatistický prehľad o činnosti verejných
knižníc v okresoch Banská Bystrica
a Brezno za rok 2017

SPRACOVALA: Mgr. Silvia Čorbová

ZODPOVEDNÝ REDAKTOR: Mgr. Peter Klinec

VYDAVATEĽ: Verejná knižnica Mikuláša Kováča
Banská Bystrica

POČET STRÁN: 28